

1

9

0

6

—

1

9

1

5

Bilerne

Aktieselskabet

Salling Herreders Spare- og

Frederiksg. **Laanebank** :: Skive. ::

(Ekspeditionstid 9—12 og 1¹/₂—5.)

modtager daglig Indskud paa:

Sparekassebog, mod 3

Mdr.s Opsigelse, til ... **4¹/₄** pCt.

Sparekassebog, hvor-
paa kan anvises ved

Check, til **4** pCt.

og **Folio**, hvorpaa kan

anvises ved **Check**, til **3** pCt.

Banken tilses af **Sparekasse-**
inspektøren.

Salling Bank forhøjede i 1913 bygningen i Frederiksgade med en førstesal i røde mursten og ombyggede stueetagen. Banken benyttede endnu ikke hele stueetagen til kontor. I vinduet til højre havde landsretssagfører Niels Petersen kontor.

Danmark

1906: Kong Christian den 9. dør og efterfølges af sin søn, Frederik den 8. Ved Folketingsvalget mister regeringen sit flertal. Jacob Ellehammer gennemfører den første flyvning i Europa.

1907: Lov om statsanerkendte arbejdsløshedskasser.

1908: Justitsminister Alberti melder sig til politiet for bedrageri for 15 mill. kr. I.C. Christensen træder tilbage som statsminister, Niels Neergaard bliver ny statsminister. Der indføres forholdstalsvalg til kommunalbestyrelserne. Kvinder og tyende får valgret ved de kommunale valg.

1909: Regeringen Neergaard falder på forsvarsspørgsmålet. Venstrereformpartiet mister 19 mandater, men bevarer flertallet sammen med Det moderate Venstre. Holstein-Ledreborg danner en ny venstregering. I efteråret fældes regeringen af et radikalt mistillidsvotum. De radikale danner en ny regering med C. Th. Zahle som statsminister. Regeringen fremsætter forslag om en ny Grundlov.

1910: Venstre vinder halvdelen af mandaterne ved Folketingsvalget. Klaus Berntsen danner regering. Venstrereformpartiet og det moderate Venstre slutter sig sammen i "Venstre".

1912: Kong Frederik den 8. dør pludseligt og efterfølges af sin søn, Christian den 10. Venstre-regeringen fremsætter et grundlovsforslag, der minder stærkt om de radikales. B & W bygger verdens første dieselmotorskib, "Selandia". Metersystemet indføres.

1913: Venstre taber 13 mandater ved Folketingsvalget, mens de radikale vinder 11 og socialdemokraterne 8. C. Th. Zahle danner ny regering.

1914: Højre forhindrer grundlovsforslagets vedtagelse ved at udvandre fra afstemningen i Landstinget, så det ikke længere er beslutningsdygtigt.

Danmark holder sig neutral i Første verdenskrig, der udbryder den 1. august. Sikringsstyrken indkaldes, og der udlægges miner i Storebælt. Der udstedes forbud mod eksport af livsvigtige varer. Der indføres prisregulering, vigtige varer får fastsat maksimalpriser og enkelte mangelvarer rationeres.

1915: Der indgås forlig mellem alle partier om en ny Grundlov. Den lige og almindelige valgret indføres, og kvinder og tyende m.fl. får nu også valgret til Rigsdagen. Højregrupperne slutter sig sammen til "Det konservative Folkeparti".

Skiveegnen 1906-1915

Tempoet steg på egnen: Der blev flere og flere biler, og de første drosker og rutebiler truede jernbanen. Et firma i Skive forsøgte sågar at starte en bilproduktion. Samtidig diskuteredes det, hvordan man kan få anlagt en jernbane til Vestsalling. I 1908 vedtog Rigsdagen et forslag om en elektrisk jernbane fra Skive til Vestsalling, men det blev aldrig gennemført. Samme år kom de nye tider til Fur i form af en beskeden motorfærge.

I 1906 åbnede Skives første teater for levende billeder: "Kosmorama", og året efter "Biografen". Kosmorama-direktør Emil Andersen lod film optage i Skive og kunne bl.a. vise kongeparrets besøg i Skive i 1908.

De mere radikale venstrefolk købte Venstre-avisen ”Skive Folkeblad”. Fra 1909 kunne kvinderne stemme ved kommunalvalg, og Skive Byråd fik tre kvindelige medlemmer. I 1914 kunne Skive vælge Danmarks første folkevalgte borgmester, socialdemokraten Hjalmar Kjems, ved direkte valg. Den politiske interesse øgedes også ved de store arbejder- og husmandsfester, som arbejderbevægelsen arrangerede sammen med digteren Jeppe Aakjær på hans nyopførte gård, ”Jenle”.

Fra 1907 til 1909 havde Skiveegnen hele tre højskoler. I 1907 flyttede Axel Axelsen sin højskole fra Jebjerg til Krabbesholm. Højskolen i Jebjerg videreførtes (indtil 1919) af kredsen omkring pastor N. Kr. Glud. I 1909 lukkede egnens ældste højskole, Oddense Højskole, der længe havde skrantet. Egnens første valgmenighed dannedes i Rødding i 1903, og den suppleredes i 1907 med en friskole.

De første kolonihaver oprettedes i 1908 i Skive. Samme år fik drengene et alternativ til sporten: Den første afdeling af Frivilligt Drenges Forbund oprettedes.

Udbruddet af Første Verdenskrig vendte op og ned på mange ting: Regeringen indkaldte Sikringsstyrken, som blev anbragt hos husejerne rundt i byerne. Skive måtte i et halvt år huse over 1.000 soldater og officerer. For at undgå varemangel og hamstring indførtes rationering, maksimalpriser, eksportforbud m.m.

Skive-bilen 1907

I 1907 var der nok bilister i Skive til at danne ”Skive og Omegns Automobilklub”. Blandt bestyrelsesmedlemmerne finder vi mekaniker M. Christensen fra ”Jydsk Motor- og Maskinfabrik”, der blev grundlagt i samarbejde med Per Odgaard, Ny Skivehus, og placeret skråt over for herregården på Odgårdsvej 46.

Søndag den 25. august 1907 kunne de to brødre præsentere deres nye bil. Brødrene Christensen havde forsynet en fjedervogn med motor og styretøj. Hjulene havde træfælge og var beslået med jernringe.

Sammen med to journalister fra Skive Folkeblad skulle den ene af brødrene Christensen køre en prøvetur i den nye bil til Silkeborg, men det stod hurtigt klart, at det kunne bilen slet ikke holde til. I stedet kørte de en tur til Nybro kro og gennem Nordfjends til Ørslev Kloster. Her kørte de bl.a. rundt i gården, mens herregårdens heste skiftevis blev trukket ud for at vænne sig til de nymodens biler.

På vej op ad bakken fra Højslev St. til Dommerby blev de indblandet i, hvad der må være egnens første bilulykke. De mødte en modkørende hestevogn og holdt ind til siden (som de skulle iflg. politivedtægten). Mens hestevognen var på vej forbi, blev en kvindelig passager så bange for bilen, at hun pludselig rykkede i tømme. Hesten blev irriteret, trampede hen over en forankørende cyklist og trak vognen ned i vejgrøften, så den væltede ned oven på passagererne. Ingen kom noget alvorligt til, men cyklen blev temmelig ramponeret.

Prøveturen var ingen succes - og det var Skive-bilen heller ikke. Der blev ikke kørt flere ture i den, og den endte bag Ny Skivehus' lade, hvor kvarterets børn ”kørte” i den.

Paa Prøvetur gennem Fjends Herred.

en fantastisk tur
til med Højslev
fra Skive, alle de
kom den dagene til
den gamle Skive og
der blev det første
gik i det gamle Skive
skolehus og i den gamle
skole.

Skive og den gamle
skolehus og i den gamle
skole og i den gamle
skolehus og i den gamle
skole.

Skive og den gamle
skolehus og i den gamle
skole og i den gamle
skolehus og i den gamle
skole.

Et Billede af Skivebilen på prøvetur i Skive Herred den 25. august 1907. Chaufføren er J.P. Neerup, mekaniker og redaktør i Skive Folkeblad, og journalisten er Jens Toft.

Skivebilen er en af de første af sin art i Danmark. Den er bygget af Skive Automobilfabrik og er en af de første af sin art i Danmark.

Skivebilen er en af de første af sin art i Danmark. Den er bygget af Skive Automobilfabrik og er en af de første af sin art i Danmark.

Skivebilen er en af de første af sin art i Danmark. Den er bygget af Skive Automobilfabrik og er en af de første af sin art i Danmark.

Skivebilen er en af de første af sin art i Danmark. Den er bygget af Skive Automobilfabrik og er en af de første af sin art i Danmark.

Om Skivebilen

Skivebilen er en af de første af sin art i Danmark. Den er bygget af Skive Automobilfabrik og er en af de første af sin art i Danmark.

Søndag den 25. august 1907 kørte "Skivebilen" sin eneste tur. Køreturen blev grundigt omtalt i Skive Folkeblad to dage senere, hvor også dette fotografi blev bragt. Fra venstre ses chaufføren, mekaniker Christensen, redaktør J.P. Neerup og journalist Jens Toft med ryggen til.

Den første taxa

I 1910 søgte materialist Ole Haslund, Skive Materialhandel, om koncession på "bilkørsel" i Skive i 10 år.

Skive byråd ville ikke give Haslund eneret på taxakørsel, men man ville anviser fast holdeplads til et par drosker og godkende en takstliste.

Haslund oprettede herefter konsortiet "Skive Automobilselskab" sammen med gas- og vandmester Carl Brøndum (der har givet navn til Brøndumsgade). Konsortiet anskaffede to biler: en droske (Humber), der fik holdeplads på Østertorv, og en turistvogn (Brennabor), der fik holdeplads på Torvet.

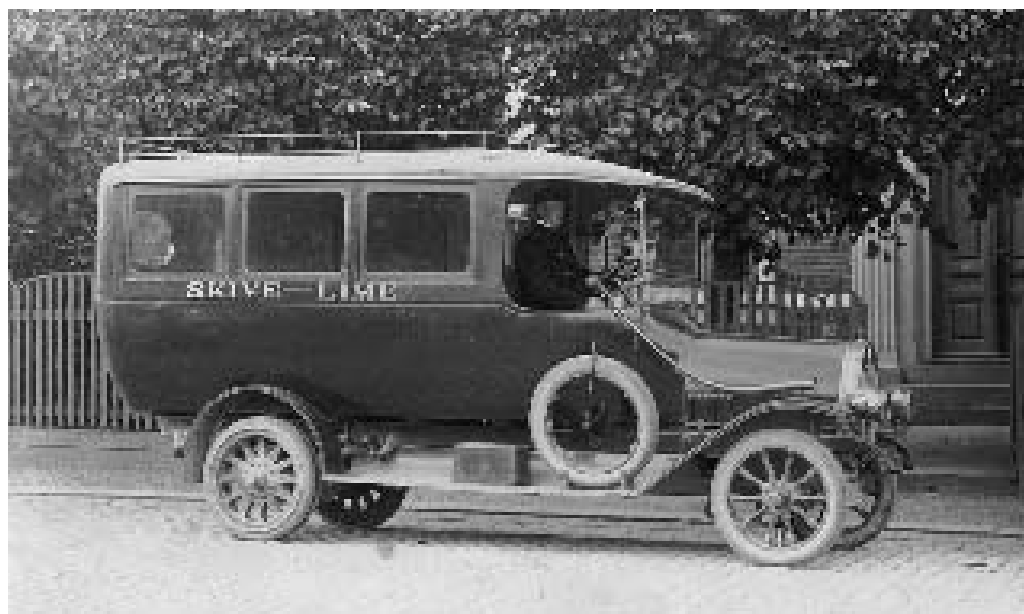
En tur i byen kostede 1 kr., en tur til havnen eller Krabbesholm sanatorium kostede 1,50 kr. En tur til Højslev kro kostede 5 kr. i drosken og 4 kr. i turistvognen. Ville man køre hele dagen, kostede drosken 40 kr. og turistvognen 35 kr.

Den første rutebil 1915

Tirsdag den 15. juli 1915 afløste automobilen den gamle hestetrukne dagvogn på ruten Lihme-Skive.

Chauffør Mads Sørensen i Skive Automobilselskabs droske foran Krabbesholm Højskole i 1912. Foto: Charles Nielsen.

*Chauffør Chr. Andersen holder med Skive-Lihme rutebilen på holdepladsen i Skive ved Norgaards Børne-
asyl i Asylgade ca. 1915.*

Den nye rutebil havde plads til 14 passagerer og var udstyret med elektrisk lys og centralvarme. Bilen kunne køre turen på tre kvarter, men man regnede med, at den normalt skulle køres på 1-1½ time. Det var en stor tidsbesparelse i forhold til dagvognen, der tog 3-4 timer om den 20 km. lange tur.

Rutebilen ejedes af et konsortium af Lem- og Lihmeboere, der måtte betale 11.500 kr. for bilen hos Horsens-firmaet Rud. Kramper & Jørgensen. En tur med afgang fra Lihme kl. 7 om morgenen og returnering fra rutebilens holdeplads ved Højskolehjemmet i Asylgade kostede 2,50 kr.

Året efter åbnede kroer Gullev, Branden, en rutebilrute til Skive, og efter 1. verdenskrig gik det hurtigt. Allerede i begyndelsen af 1920'erne fandtes der næsten en halv snes rutebiler på Skiveegnen, mange af dem med karrosserier bygget hos fa. Jensen & Jensen, Skive.

I 1927 fik rutebilerne holdeplads på den nye rutebilstation i Torvegade.

”Sleipner” - egnens første motorfærge

Indtil 1908 havde ejeren af Fur Færgetro privilegium på at drive færgefart mellem Fur og Branden, men nu blev kroen købt af et aktieselskab og omdannet til afholdskro og gæstehjem. Færgedriften blev overtaget af det offentlige - sognerådet - og der blev anskaffet en motorfærge. Færgen var en rojolle i overstørrelse med et vogndæk på midten, hvor der knapt kunne holde en bil. Det havde man måske heller ikke forestillet sig, da færgen blev købt - i hvert fald indeholder det første takstblad for færgen fra 1908

Fur-færgen ”Sleipner” ved færgelejet i Branden. Færgen kunne fragte en bil over Fursund, hvis den - som her - holdt på tværs midt på dækket. Foto fra 1920'erne.

ingen takster for biler, kun for hestevogne. Først i 1922 kom bilerne med: ”Alle slags biler 3 kr.”

”Sleipner” sejlede indtil 1932, hvor bilismen havde fået sådan et omfang, at motorfærge forlængst var forældet. Det var især anlæggelsen af de første molerværker i midten af 1920’erne, der skabte behov for en ny færge. Færgen ”Fuursund”, der blev taget i brug i 1932, havde styrehus i den ene side og et rigtigt vogndæk med plads til tre personbiler.

Fur får havn 1911

Fiskeriet har altid spillet en væsentlig rolle for furboerne. I 1888 fik fiskerne en ingeniør i vandbygningsvæsenet til at udarbejde et havneprojekt. Havnen ville koste 80.000 kr., så projektet blev opgivet. Efter århundredskiftet fik fiskerne udarbejdet et nyt projekt i samme prisklasse, som også måtte opgives. En fornyet beregning gjorde ikke tingene billigere, tværtimod. Der var ingen hjælp at hente hos staten og heller ikke hos sognerådet, der var mest optaget af at få bygget moler til Fur-færgen.

Til sidst blev fiskerne så utålmodige, at de selv gik i gang med at bygge havnen. De købte en mergelgrav tæt ved kysten. Mergelgraven blev udgravet og forsynet med bolværk, hvorefter der blev gravet en 6-7 meter bred kanal ud til fjorden. Havnen var færdig i 1911 og kunne rumme 40 både. Pris: 4.500 kr. til materialer - uægtelig et andet prisniveau end vandbygningsvæsenets.

Kanalen til fjorden blev et stort problem. Den sandede til, og fiskerne måtte bygge

Gammelhavn på Fur ca. 1920.

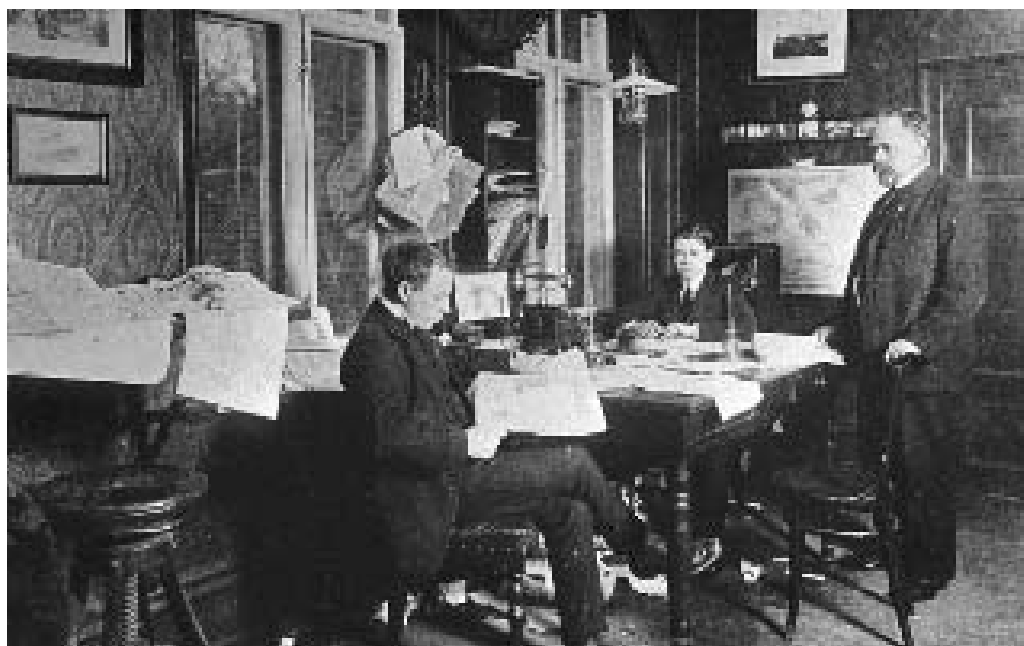
en lille læmole. Læmolen kunne ikke løse problemerne med tilsandingen, og det kunne senere forsøg med bygning af en større læmole og høfder heller ikke. Midt i 1950'erne byggedes den nuværende havn på Fur, og Gammelhavn blev nedlagt.

Garantselskabet Skive Folkeblad

Efter et møde i Skivekredsens Venstreforening i foråret blev der diskussion om Skive Folkeblad og dets ejerforhold. Der blev nedsat et udvalg af venstrefolk med folketingsmand Carl Hansen i spidsen, som skulle forhandle med Folkebladets ejer, bogtrykker Mar. Jensen, om køb af avisen. Mar. Jensen var interesseret i at sælge, bl.a. fordi Folkebladet siden 1903 havde været udsat for en vis konkurrence fra "Skive Dagblad", der blev udgivet af en kreds af moderate venstremænd med tilknytning til Skivekredsens tidligere folketingsmand, nuværende landstingsmedlem J.P. Dalsgaard.

Efter forhandlinger i løbet af foråret 1906 accepterede Mar. Jensen af sælge Skive Folkeblad med bygning og trykkeri (Nørregade 22) for 110.000 kr. til en kreds af venstremænd i Salling og Fjends - på kredit, for venstrefolkene havde umiddelbart ingen penge at betale med.

For at skaffe de nødvendige penge til købet skabte venstremændene en helt speciel økonomisk konstruktion: Venstremændene tegnede sig som garantier for et beløb på 100 kr. hver, som dog kun skulle indbetales, hvis avisens indtjening ikke kunne forrente lånet til købesummen. Pengene er aldrig blevet opkrævet! Konstruktionen fik navnet

I 1908 flyttede Skive Folkeblad til Torvegade 7. Her ses avisens redaktionslokale i 1914. Fra venstre sidder journalist Alfred Sørensen (Sorvad), journalistelev Svend Holst og redaktør Carl Hansen.

”Garantselskabet Skive Folkeblad”. Garantselskabets medlemmer valgte en bestyrelse, der fik hovedmanden bag købet, folketingsmand Carl Hansen, som formand. Carl Hansen skrev flittigt i bladet, og efter sin afgang som folketingsmand i 1909, gled han mere og mere over i journalistik. I 1913 blev han redaktør af Folkebladet.

Efter garantselskabets køb af Folkebladet kom avisen ind i en stærk vækstperiode. I 1908 købte man konkurrenten ”Skive Dagblad” og lukkede den. Samme år byggede avisen en ny bladbygning i Torvegade 7. Her lå avisen indtil 1963, hvor den flyttede til Slotsgade 3.

Kvinderne kommer med i politik

I 1906 oprettede en kreds af kvinder med tilknytning til Venstre og højskolerne en afdeling af Dansk Kvindesamfund, og året efter oprettedes en kvindevalgretsforening for Salling. Kvinderne var klar til at rykke ind på den politiske arena!

I 1903 kom den første lov om menighedsråd, og her fik kvinderne fra starten valgret.

Næste skanse, der faldt, var de såkaldte hjælpe-kasser, der ydede hjælp til ”værdigt trængende”, så de undgik at komme på fattigvæsenet med de ubehagelige følger, det havde. Her fik kvinderne valgret i 1908, og den benyttede de i Skive til at indvælge 4

Fra 1921 til 1943 sad der ingen kvinder i Skive Byråd, men så blev der også indvalgt to på en gang! De fik begge to plads i socialudvalget, der her holder møde i mødelokalet på kommunkontoret i Slotsgade i slutningen af 1940'erne.

Fra venstre ses Svend Aage Nicolajsen Dahm (soc.), Aksel Mortensen (DKP), Anine Nørhave Nielsen (soc.), borgmester Woldhardt Madsen (formand for udvalget, soc.), socialinspektør W. Damtoft og Mathilde Aagaard Nielsen (kons.). Foto: C. Hadrup.

kvinder i hjælpekasens bestyrelse: 2 socialdemokrater, 1 Venstre og 1 Højre. Dermed fik kvinderne flertallet i bestyrelsen, men de benyttede det ikke til at vælge en kvinde som formand!

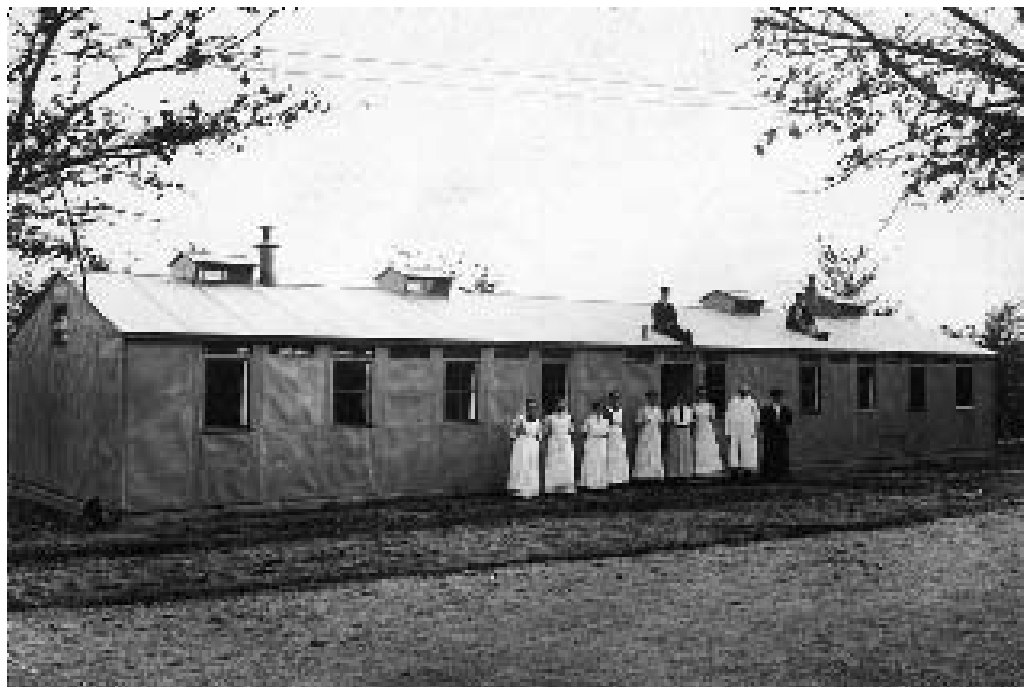
Året efter - i 1909 - kunne kvinderne for første gang stemme ved byrådsvalgene. Alle tre partier opstillede kvinder, og hvert parti indvalgte en kvinde. Det var et flot gennembrud, men ved valget fire år efter røg de to ud igen! Kun Højres kvindelige byrådsmedlem, fru tandlæge Thomsen, blev genvalgt.

Højre - eller de konservative - var flinkere til at indvælge kvinder. Siden 1909 har partiet haft kvindelige byrådsmedlemmer fra 1909-1921, 1943-1954, 1966-1974 og siden 1984. Det andet store parti, Socialdemokratiet, valgte ingen kvinder mellem 1913 og 1943, men har siden valgt mindst en kvinde ind i byrådet ad gangen.

I 1915 fik kvinderne også valgret til Rigsdagen (Folke- og Landsting), men først i 1979 blev der valgt et kvindeligt folketingsmedlem i Skivekredsen, den radikale Janne Normann.

Tyfusepidemien i Skive 1909

I 1905 anlagde et aktieselskab, dannet af Skiveborgere, ”Skive Vandværk” i Lundhede. Et af Skive forsvundne vartegn, vandtårnet på Holstebrovej (nedrevet i 1973), blev opført i den anledning.

De ”døckerske telte” i lazarettet, der blev oprettet i Skive Anlæg under tyfusepidemien i 1909. Til højre står læge Kæmpegaard og hans hustru, Mary, der netop var indvalgt i Skive Byråd. Foto: C. Hadrup.

Vandet i Lundhede viste sig ikke at være for godt, og hvad værre var, så var vandrørene i Skives gader ikke lagt ordentligt. Det medførte indsivning af vand fra køkkener, lokummer og møddinger, som der stadig fandtes mange af i Skive (vi er jo i hestenes tid).

I september 1909 gik det galt. Den 8. september udbrød der en alvorlig tyfusepidemi. På den første dag blev der indlagt 35-40 smittede på sygehuset, og allerede dagen efter var sygehuset fyldt. Undervisningen i skolerne blev indstillet.

Man gik i gang med at ombygge dansepavillionen i Anlægget til lazaret. Her kunne der være 28 patienter, men det viste sig langt fra at være nok. Derfor blev der opstillet tre ”døckerske” telte på festpladsen med plads til 60 patienter. Der døde tre af tyfus.

Efter en måned stoppede epidemien, og man kunne begynde at forhindre en gentagelse. Eksperter leverede en sønderlemmende kritik af vandværket og foreslog, at kommunen overtog det. Byrådet vedtog at følge forslaget og nedsatte et udvalg, der skulle etablere et ordentligt vandværk i Skive. Det lykkedes at finde godt vand i rigelige mængder i Jegstrup, og i 1911 begyndte vandet at strømme fra det nye vandværk der.

Rødning Friskole 1907

Grundtvigianerne i Rødning var stærkt utilfredse med sognepræsten Fibiger Jørgensen.. Han stod venligt over for Indre Mission, men kunne slet ikke samarbejde med grundt-

Elever og lærer i Rødning friskole, fotograferet i friskolens have ca. 1917-18. Friskolelærer Jens Nielsen og fru Valborg sieder forrest til venstre med sønnen Helge mellem sig.

vigianerne. Han er blevet beskrevet som ”stejl og sarkastisk, hørte afgjort til den gamle embedsmandstype”. Allerede i slutningen af 1890’erne blev der gjort forsøg på at oprette en valgmenighed, men først efter vedtagelsen af loven om kirkers brug, der åbnede kirkerne for valgmenigheder i 1903, kom der gang i arbejdet i Rødding. 99 familier tegnede sig for et årligt bidrag på tilsammen 2350 kr., og på dette grundlag blev Jacob Bjerre ansat som valgmenighedspræst i 1904.

Bjerre var meget optaget af friskoletanken, og han blev en ivrig forkæmper for, at der blev oprettet en friskole i tilknytning til valgmenigheden. Pastor Bjerre blev formand for friskolen, der åbnede i 1907 skråt over valgmenighedspræstens bolig. Bjerre underviste selv i sang og musik på skolen.

Arbejdet på skolen led en del under hyppige lærerskift i de første år. I 1922 blev Peder Hansen ansat som friskolelærer, og i hans tid (indtil 1954) voksede friskolen til ca. 70 elever. I 1950 blev skolen udvidet, så den havde to skolestuer og bolig til første-læreren og en lærerinde.

Krabbesholm Højskole 1907

Den 19. juni 1906 var hele Jebjerg i feststemning, byen var flagsmykket og foran hovedindgangen til Salling Højskole var der rejst en æresport, udsmykket med Dannebrog og Stars and stripes! Alt dette for at hilse højskoleforstander A. Axelsens datter og sviger-

Krabbesholm Håndværkerskole og Krabbesholm Højskole ca. 1910. Foto: C. Hadrup.

søn, Thyra og pastor A. Th. Dorf, og deres to små sønner velkommen tilbage fra USA. De to skulle knyttes til højskolen og efterhånden overtage den. Axelsen ejede højskolen, så det kunne han selv beslutte.

Det viste sig hurtigt, at pastor Dorf ønskede sig mere plads og en mere central beliggenhed for højskolen.

I det sene efterår opstod der en mulighed. Den 20. november 1906 vedtog Skive Byråd at købe herregården Krabbesholm med 80 tønder land, bl.a. Krabbesholm Skov og havneområdet. Nu blev der fri adgang til at færdes i skoven (før skulle man være medlem af Skovforeningen), og byen fik mulighed for at udbygge havneområdet.

Men hvad skulle byen bruge selve herregården til? I december 1906 begyndte Axelsen og Dorf at undersøge mulighederne for at købe hovedbygningen af Skive kommune. I løbet af de første måneder af 1907 faldt købet på plads, så højskolen den 3. maj 1907 kunne flytte ind på Krabbesholm.

Der gik kun få år, før Krabbesholm løb ind den første af mange kriser. Dorf var stor i slaget og havde ikke noget forhold til økonomi. Allerede i 1911 var hans saga forbi på Krabbesholm, og familien rejste igen til USA, hvor Dorf blev dansk præst i New York. Axelsen blev forstander på Karise Højskole. Krabbesholm Højskole blev drevet videre af den nyoprettede Højskoleforening, og valgmenighedspræst P. Kæstel, Dølby, blev ny forstander.

I Jebjerg var man selvfølgelig ikke glade for at miste en højskole. Pastor Glud og kredsen omkring ham tog fat endnu engang, og det lykkedes dem at drive Salling Højskole videre indtil 1919 med skiftende forstandere - men højskolen fik aldrig den betydning, den havde i Axelsens tid.

To gange levende billeder i Skive

Den 15. oktober 1906 åbnede biografen "Kosmorama" i bødker Nissens ejendom på Tårnborgevej (en sidegade til Østertorv - også kaldet Kosmoramagade). Biografdirektøren var en tidligere håndværker ved Statsbanerne, Emil Andersen, der har fået bevilning til at vise levende billeder i Skive. Programmet den 15. oktober 1906 var fem film af hver 5-6 minutters varighed med titler som: "Efter regn og torden kommer solskin", "Præstens højsind", "Kapsejlad mellem motorbåde", "En rejse mellem planeterne" og "Fremtidens kvinde". Alene titlerne giver et indtryk af spændvidden i programmet. Filmene var uden lyd, så de blev ledsaget af musik. Nogle gange fulgte der noder med filmene, men ellers var det op til pianisten at finde passende musik. Emil Andersen nøjedes ikke med at vise andres film. I 1907 og 1908 lod ham optage begivenheder som "Den midtjyske Arbejderfest i Skive", Dyrskuets i Skive og Kongeparrets besøg i Skive 1908. Nu kunne byens borgere gå i biografen og se sig selv. Andersen begyndte også at vise film i oplandet, bl.a. fik han lagt elektricitet ind i Durup Forsamlingshus, så han kunne vise film her.

Pladsen på Østertorv blev hurtigt for snæver, og 1914 flyttede Emil Andersen sin bio-

Frederiksgade 10 i 1917 med "Kosmorama" til venstre og Th. Brandts isenkramforretning til højre. Foto: C. Hadrup.

graf til Frederiksgade 10. I 1939 opførte Den nye Borger- og Håndværkerforening en ny biografbygning, med hvad Emil Andersen selv kaldte Jyllands mest moderne biograf. På dette tidspunkt var der kommet lyd på filmene, der havde udviklet sig til time-lange spillefilm. Det stillede helt andre krav til biografen end i 1906.

Da Emil Andersen åbnede sin "Kosmorama" i Skive i 1906, havde han af borgmester F. Holm fået lovning på, at hans bevilling ville være byens eneste. Det løfte holdt ikke ret længe, for den 2. juni 1907 åbnede Chr. Jensen et biografteater i Torvegade 10. Biografen havde et smukt glasloft med et utal af elektriske pærer, der gjorde et imponerende indtryk, og væggene var præget med store malerier. I pauserne var der musik for piano og violin. Billettøren og programsælgeren var i flotte uniformer. Der var plads til 300 tilskuere i Biografen.

Chr. Jensen døde et halvt år efter åbningen, og Biografen blev videreført af hans enke, Camilla Jensen, med hjælp fra hendes børn. I 1929 kom hendes datter og svigersøn, Cecilie og Johannes Nielsen, med i driften af Biografen. Samtidig blev den ombygget og udvidet. I 1939-40 opførte Johannes Nielsen en ny biografbygning bag Torvegade, kombineret med en hotelbygning i Østergade 11. Det var samme år, som det nye Kosmorama blev bygget!

Efter Anden Verdenskrig tog tredje generation over i byens to biografer. Knud Pedersen overtog Kosmorama efter sin morfar, og Svend Nielsen overtog Biografen efter sin mor.

Kolonihaverne

I februar 1908 skrev redaktør J.P. Neerup en række artikler om kolonihaver i Skive Folkeblad. Kolonihaveideen var opstået i Ålborg, hvor grosserer Jørgen Pedersen tog initiativ til oprettelse af kolonihaver for arbejdere, der havde brug for frisk luft og grønsager.

Neerup havde svært ved skabe interesse for kolonihaverne i Skive. Gartnerne var bange for at miste kunder, så de gik imod tanken.

Neerup blev opfordret til at søge kontakt til jordemor fru Svendsen. Hun kom i mange arbejderhjem og kendte familierne, så hun vidste, hvilke arbejdere der ville være med til at oprette en kolonihaveforening.

På et møde i marts 1908 oprettedes ”Skive Kolonihaveforening”. Foreningen henvendte sig til byrådet om at leje et stykke jord i Krabbesholm Skov, som kommunen havde købt i 1906. Ansøgningen vakte ikke ublandet begejstring i byrådet. Især borgmesteren, by- og herredsfoged F. Holm, var imod. Til at begynde med havde borgmesteren en vis opbakning i byrådet, men han endte med at stå alene med sin modstand. Den 4. april 1908 vedtog byrådet at udleje 5 tønder land i skoven for 500 kr. i årlig leje.

I de kommende årtier blev der oprettet adskillige haveforeninger i Skive. I modsætning til kolonihaverne i skoven ejede haveforeningerne jorden, de lå på. I løbet af typisk 10 år afdrog medlemmerne købesummen på deres haver, hvorefter haveforeningen blev nedlagt. Derefter gik de tidligere haveforeningsmedlemmer i gang med at bygge et hus i deres have. På denne måde er store områder i det nordvestlige Skive, på Skovbakken og i Brårup blevet bebygget.

Skive Kolonihaveforening af 1908 ca. 1940, fotograferet fra udsigtstårnet af C. Hadrup. Tårnene på Skives "skyline" er fra venstre Vor Frue Kirke, Skive Kirke, vandtårnet på Holstebrovej og vandtårnet ved Skive Sygehus. Foto: C. Hadrup.

Kolonihavebevægelsen kulminerede i 1950'erne, hvor der var 25 kolonihaveforeninger i Skive.

Spejderbevægelsen 1908

I 1907 besluttede nogle af Skives drenge efter i et boghandlervindue at have set et billede af en spejderdreng, der spillede på signalhorn, sig for at oprette en afdeling af Frivilligt Drenges Forbund (FDF). Det kneb med at få lokalafdelingen til at fungere, og først efter inddragelse af postekspedient Sløk og højskoleforstander Dorf lykkedes det at få afdelingen til at fungere ordentligt. På programmet stod marchøvelser, gymnastik, fodture og musik.

”Målet for FDF er Kristi riges udbredelse blandt drengene” - sådan lød FDFs formålsparagraf, og det vakte allerede i samtiden debat. Blandt dem, der tidligt var kritiske over for sammenblandingen af kristendom og friluftsliv, var en af FDF-førerne i Skive, bankassistent Carl Vilhelm Møller Hansen. I 1915 udtrådte han af FDF for i stedet at oprette en afdeling af Det danske Spejderkorps.

Målet for Møller Hansen var ”at åbne deres [drengenes] øjne for naturen.” Møller Hansen var kendt af alle skibonitter under øgenavnet ”Kilometer Hansen”, og han var

Det danske Spejderkorps 1. Skive Trop "Drenge's Vel" slår under ledelse af tropsfører C. V. Møller Hansen i 1916 lejr på kanten af Harders Teglværks lergrav på Kirkebakken. I baggrunden ses fra venstre Skive Mølle, Geert Møllers handelsgartneri, det lille anlæg på Kirkebakken og Vor Frues tårn. Møller Hansen er klædt i sin selvkomponerede uniform: en khakiuniform, viklers og spejderhat.

en ivrig dyrker af nøgenkultur. Som sådan optrådte han i 1914 på forsiden af ”Politiken” kun iklædt skøjtestøvler.

I 1922 fik Skive sin tredje spejdertrop, KFUM-spejderne. Maler Johannes Jepsen samlede 6 andre unge KFUM’ere i Grønnegade 20, der ejedes af tømrer Østergaard, en af Indre Missions ledere i Skive. Det lykkedes at få oprettet en trop med to patruljer, men først i begyndelsen af 1930’erne slog KFUM-spejderne igennem. Nu var man nået op på 6 patruljer.

Spejder - det var noget for drengene. Pigerne blev der først plads til i 1932, da Skive fik en afdeling af De Unges Idræt (DUI).

Jenle

I 1904 købte et konsortium med bl.a. Per Odgaard, Ny Skivehus, i spidsen herregården Nørgård i Grinderslev sogn. Konsortiet udstykkede herregårdens jorder til husmandsbrug, mens den største parcel blev solgt til forfatteren Jeppe Aakjær. Aakjær var blevet skilt fra sin første hustru, Marie Bregendahl, i 1900. Han havde mødt Nanna Krogh, som han ønskede at gifte sig med, når de 7 år, der efter loven skulle gå, inden han måtte gifte sig igen, var overstået.

I forbindelse med giftermålet ønskede Aakjær at slå sig ned i Salling, og ved Per Odgaards hjælp fandt han frem til udsigtsgrunden ved Astrup Vig.

Digteren Jeppe Aakjær beskuer sin gård ”Jenle” ca. 1915.

Det blev aftalt, at Aakjærs bror, Jens Aakjær, skulle eje gården, mens Aakjær skulle leje sig ind og betale en husleje, der kunne forrente knap halvdelen af købesummen på 25.000 kr. Konsortiet ved Per Odgaard skulle stå for byggeriet.

Det viste sig hurtigt, at købesummen slet ikke holdt. Der var indblandet to arkitekter i byggeriet, og også Nanna Krogh blandede sig. Byggeriet trak ud og blev langt dyrere end aftalt. Jenle endte med at koste 40.000 kr., og det var mere end de to brødre kunne klare. I 1910 gik Jenle på tvangsauktion, hvor det blev købt af et konsortium med bl.a. Esper Andersen og Jeppe Aakjær selv som medlemmer. Efter udgivelsen af Aakjærs samlede værker i 1919 fik han råd til at købe de andre ud og blive enejer af Jenle.

I 1910 foreslog redaktør H.P. Hansen, Skive Socialdemokrat, at den lokale arbejderbevægelse sammen med Aakjær skulle arrangere en "husmandskomsammen" på Jenle. Ideen udviklede sig til de store Jenlefester, der hver sommer samlede tusindvis af deltagere. Mødernes hovedtalere blev fundet blandt tidens kendteste radikale venstremænd og socialdemokrater, og hvert år holdt Aakjær en stor tale, der gav gny over hele landet.

Fra 1922 stod Aakjær som enarrangør af festerne efter at være raget uklar med den lokale arbejderbevægelse, der et par år arrangerede en alternativ fest. Den sidste Jenlefest i Aakjærs tid blev afholdt i 1929.

Aakjær døde i 1930. Efter hans død blev Nanna Aakjær boende på Jenle, indtil hun også døde i 1962

Kongebesøget 1908

Den 7. august 1908 ankrede Dannebrog op uden for Skive havn. Om bord var kong Frederik den 8., dronning Louise, prins Gustav, prinsesserne Thyra og Dagmar samt konsejlspræsident (statsminister) I.C. Christensen. Besøget i Skive var led i en stor rejse rundt i Jylland i sommeren 1908. Det var det første kongebesøg i Skive siden kong Frederik den 7's tid.

De fornemme gæster sejlede ind i havnen i en chalup. Her blev de modtaget af byråd, embedsmænd og en lang række af byens foreninger, der var mødt med fane. Socialdemokraterne manglede; de var republikanere og nægtede at deltage i hyldesten af de kongelige.

Under opholdet i Skive besøgte kongeparret m.fl. Krabbesholm Højskole, hvor der var Dansk-amerikansk stævne, og Krabbesholm Sanatorium. Derefter kørte man ad et nyanlagt vej i Krabbesholm Skov op til de nye kolonihaver, hvor der var opført en udsigtstårn af træ. Dronning Louise gav tilladelse til, at vejen gennem skoven måtte opkaldes efter hende, og kongen godkendte, at udsigtstårnet blev døbt "Frederik den 8.s' tårn."

Så gik turen til Anlægget, hvor gæsterne besøgte den et par måneder tidligere afslørede mindestatue for kongens far, Christian den 9. Efter en tur rundt i Skive med besøg ved kirkerne, hvor kong Frederik havde været under krigen i 1864, den nye skole i Asylgade og på Sygehuset, sluttede besøget med en stor kongemiddag i Teatersalen.

Kong Frederik den 8. (til højre med sabel og ordner) gør honnør, mens chaluppen lægger til i Skive Havn under kongebesøget i 1908.

Under kongebesøget fik højskoleforstander Axelsen, Krabbesholm Højskole, købmand Fr. Kielgast, Skive, og landstingsmand Fr. Hartz, Lundholm, overrakt ridderkorset af kongen. Folketingsmand Carl Hansen fik tilbudt ridderkorset under kongens besøg på Sanatoriet, men han sagde nej tak! Han var i det hele taget ikke så meget for de kongelige: Mens han var borgmester i Skive (1927-29) kom Christian den 10. og dronning Alexandrine på besøg. Carl Hansen så ikke med milde øjne på kongens rolle i Påskekrisen i 1920 og valgte at blive væk fra modtagelsen af kongeparret på Skive havn med den begrundelse, at han var syg. Han var dog ikke dårligere, end han kunne gå tur med sin kone i byen samtidig med kongeparrets ankomst til havnen!

Danmarks første folkevalgte borgmester

Siden enevældens indførelse i 1660 var byernes borgmestre statsansatte embedsmænd, typisk by- og herredsfogederne (d.v.s. dommer og politimester). Det var en ordning, som de fleste Venstrefolk og socialdemokraterne var imod, for borgmesteren var født formand for byrådet, og var med sin embedsmandsautoritet ofte udslaggivende for byrådets beslutninger. De første Venstre-ministerier gjorde ikke noget ved spørgsmålet, men den radikale indenrigsminister, Ove Rode, der var tiltrådt i 1913, ønskede at afskaffe systemet. Han kunne ikke få flertal for en lov i Folketinget, men så fandt han på at bruge sin udnævnelsesret til at udpege den person til borgmester, som byrådet indstillede.

På dette tidspunkt blev borgmesterposten i Skive ledig, og Ove Rode skrev til byrå-

Redaktørerne H.P. Hansen, Skive Socialdemokrat, og Carl Hansen, Skive Folkeblad, slås - for sjov skyld - under en byrådsudflugt ca. 1920.

Tilskuerne er fra venstre dommerfuldmægtig Hastrup, lærer Hjalmar Kjems, købmand Andreas Andersen, faktor Frede Holm og fabrikant Siliam Bjerre.

det om at indstille en borgmester. De 6 Højremænd (konservative) i byrådet sagde nej, de to Venstremænd sagde ja, og de 5 socialdemokrater undlod at stemme, bl.a. fordi de fandt det urimeligt, at borgmesterposten var ulønnet. Ove Rode gav ikke op - han benyttede sine forbindelser på Christiansborg og fik redaktør H.P. Hansen, Skive Socialdemokrat, der samme år var blevet folketingsmedlem, til at overtale sine partifæller til at gå ind for tanken om at udpege en borgmester.

Hvordan fandt man så en borgmester? Byrådet i Skive vedtog at udpege borgmesteren ved direkte valg på Rådhuset, hvor vælgerne kunne vælge mellem de opstillede kandidater. Da opstillingsfristen var ovre, var der opstillet to kandidater: Højremanden, bankdirektør V. Müller, og socialdemokraten, lærer Hjalmar Kjems. De to partier var omtrent lige store, og hvem der blev valgt, ville afhænge af Venstre. Venstre valgte at pege på Kjems, bl.a. fordi han lovede at trække sig tilbage, hvis byrådets flertal ikke længere støttede ham. Dermed var vejen banet for Kjems' valg som Danmarks første folkevalgte borgmester. Ved valget den 5. marts 1914 fik han 880 stemmer mod V. Müllers 790. 1.690 af de 1.905 vælgere havde stemt - en fornem stemmeprocent.

Alliancen mellem Venstre og Socialdemokratiet holdt ikke længe. Da den 1. verdenskrig brød ud den 1. august 1914, blev der hamstret koks i stor stil fra Skive gas-

værk - til førkrigspriser. Kjems forsøgte at stoppe hamstringen og opdagede i den forbindelse, at Venstre-byrådsmedlemmet, postmester I.M. Jørgensen, der var formand for Forsyningsudvalget (bl.a. gas- og elværket), var blandt dem, der havde købt store mængder koks til billige penge. I første omgang skete der ikke noget, men i januar 1915 kom sagen frem i byrådet, rejst af redaktør H.P. Hansen fra Socialdemokraten. I over et år bølgede striden frem og tilbage både i byrådet og ikke mindst i pressen, hvor redaktør Carl Hansen, Skive Folkeblad, der forsvarede sin partifælle, postmesteren, og Hjalmar Kjems og H.P. Hansen hamrede løs på hinanden. I januar 1916 bakkede Skive Venstreforening op bag Carl Hansens forsvar af postmesteren. Det fik Hjalmar Kjems til at stille borgmesterposten til rådighed. Ved en tillidsafstemning i byrådet den 5. februar 1916 fik Kjems de 5 socialdemokratiske stemmer, de 6 konservative stemte imod, mens de 2 venstrefolk undlod at stemme. Dermed faldt Danmarks første folkevalgte borgmester.

Den nye borgmester var også folkevalgt, men denne gang ved en afstemning i byrådet. Den konservative kandidat, overretssagfører Siboni blev valgt af de 6 konservative samt postmesteren, mens Kjems fik de 5 socialdemokratiske stemmer.

Soldater i Skive 1914

Den 31. juli 1914 rykkede den østrig-ungarnske hær ind i Serbien for at hævne mordet på Østrig-Ungarns tronfølger. En uge efter var det meste af Europa i krig.

Det lykkedes Danmark at holde sig uden for krigen, men for at markere, at Danmark ville forsvare sig, indkaldte regeringen Zahle den 1. august den såkaldte "sikringsstyrke" på 50.000 værnepligtige.

Sikringsstyrken blev anbragt rundt i Danmark, og den 20. oktober fik Skive sin andel: Byen modtog 1.060 menige, 85 officerer og 16 heste, der alle blev indkvarteret hos byens grundejere. På Rådhuset blev der oprettet vagtlokale og skrivestue, og paviljonen i Anlægget blev omdannet til gymnastiksal.

Byens handlende var begejstrede for soldaterne, der hver uge tilførte byen en ekstraomsætning på 40-50.000 kr. Derimod var byens grundejere meget utilfredse. De var nemlig tvungne til at indkvartere soldaterne efter en lov fra 1816. For hver 8.500 kr., deres ejendom var forsikret for, skulle de indkvartere en soldat, og desuden skulle de levere mad til de indkvarterede for 35 øre om dagen pr. soldat. Især det sidste var en anstødssten, for husmødrene vidste aldrig, hvornår soldaterne var hjemme. Men der var også utilfredshed med, at alle lejere - ligegyldigt hvor velhavende de var, fuldstændigt slap for besværet og udgifterne ved indkvarteringen. Byrådet forsøgte at indføre fællesspisning for soldaterne, men kunne ikke finde et egnet sted. Byrådet forsøgte også at fordele udgifterne til indkvarteringen på alle skatteydere, men kunne ikke få lov af staten.

Da soldaterne forlod Skive igen den 20. maj 1915, var det kun de handlende, der savnede dem.

Soldater i Sikringsstyrken opstillet på Østertorv i 1914. Foto: C. Hadrup.

Varemangel og rationering

Straks efter krigsudbruddet blev regeringen bemyndiget til at regulere priserne, overtage mangelvarer og forbyde udførsel af livsvigtige varer. Efterhånden blev der indført ”maksimalpriser” på en lang række varer, f.eks. brød, kød, benzin, og fra 1916/17, hvor tyskerne indførte den uindskrænkede ubådskrig mod de allierede, blev en række varer, f.eks. sukker og mel, rationeret. Det blev by- og sognerådene, der kom til at stå for opgaverne, bl.a. med udlevering af rationeringskort. Til de fattige blev der uddelt købekort, der gav rabat på varer som mælk, brød, margarine og kul, ligesom der blev uddelt en beskedent pengehjælp. Og komiteen for ”De fattiges Jul” uddelte hver jul 3.000 kr. til Skives fattige ved juleuddelingen på Rådhuset.

Det lykkedes så nogenlunde at sikre brændselsforsyningen i de første krigsvintre, bl.a. fordi der kom fuld fart på tørvegravningen overalt i egnens moser.

I februar 1917 standsede næsten al brændselstilførsel p.g.a. u-bådskrigen, og i Skive måtte byrådet indføre en skrap rationering af gas- og elforbruget. Butikkernes åbningstid blev indskrænket, og restauranterne skulle lukke kl. 22. I slutningen af februar var situationen så alvorlig, at der blev indført en egentlig rationering: Der måtte bruges el til motordrift fra kl. 9-12 og 14-17, og i hjemmene måtte der kun bruges gas og el fra kl. 18-21. Skolernes påskeferie blev forlænget til 14 dage for at spare brændsel. I slut-

Komiteen for "De Fattiges Jul" klar til uddeling til "værdigt trængende" i byrådssalen på Rådhuset ca. 1915.

Stående ses fra venstre: Farver Chr. Dahl, fabrikant Mar. Jensen, øhandler Chr. Jespersen, borgmester Hjalmar Kjems, Mary Kæmpegaard, fru bankdirektør Petersen, grosserer Michael Nielsen, lærerinde frk. Schmidt, en ukendt journalist, fru købmand Selchau og slagter Ludvig Halse.

Siddende ses fru øhandler Jespersen, redaktør H.P. Hansen (der tæller pengesedler) og fru herredsfuldsmægtig Ingeborg Ramsgaard.

ningen af marts 1917 forbedredes forsyningssituationen så meget, at rationeringen kunne lempes. I sommermånederne blev det forbudt at bruge el til belysning, men så lykkedes det at få el-produktionen lagt om, så man kunne undgå rationering i den sidste krigsvinter.

"Ny" bank og ny bank i Skive

I 1912-1913 opførte Skive Bank, der hidtil havde boet til leje i "Olesens Gård" på hjørnet Østergade-Torvestræde, en ny bankbygning på hjørnet af Østergade og Nørregade - Skives centrale kryds. Den imponerende bankbygning blev tegnet af Skives førende arkitekt, Erik V. Lind, der hentede sin inspiration hos Nationalbanken i København. Bygningen udstrålede en soliditet, som gav udtryk for, at banken inde bag muren var lige så solid.

Den 9. juni 1915 fik Skive sin tredje bank. Denne dato åbnede andelsbevægelsens bank, "Andelsbanken", en filial i Skive Banks tidligere lokaler i Olesens Gård. "For-

Skive Bank, tegnet af arkitekt Erik V. Lind.

mand for kontoret” - sådan tituleredes han i Skive Folkeblad - eller afdelingsdirektør blev tidligere sognerådsformand i Skive Landsogn-Resen kommune, gårdejer N. Kr. Johnsen, Resenvej. ”Ved sin side” fik han gårdejer Søren Larsen, Vejby. Desuden blev der ansat to unge ekspedienter.

Andelsbanken i Skive henvendte sig til de samme kredse som Salling Bank - landboerne og deres organisationer og virksomheder. Andelsbanken kunne blive en alvorlig konkurrent for Salling Bank.

Salling Bank 1906-1915

Direktørskifte i Salling Bank 1912

I begyndelsen af 1912 meddelte Ths. Alstrup, at han ville stoppe som direktør den 30. april 1912. Han døde den 9. april 1912 i en alder af 86!

Alstrup var en meget dygtig bankdirektør, der havde ”styr” på sin bestyrelse. Kun ved én lejlighed gik den imod hans indstillinger. Alstrup var energisk i sit arbejde for banken. Han var frygtet af lånerne, for han brød sig ikke om, at banken tabte penge på udlån. Han kunne tage det meget tungt, hvis banken tabte penge på små udlån, derimod tog han det med ophøjet ro, hvis banken havde større tab!

Det fortælles, at hvis en mand ønskede at tage et lån i banken, gik han op ad den side på dobbeltrappen, hvor han kunne se ind i banken. Hvis han så, at Alstrup var i dårligt humør, fortsatte han bare ned ad trappens anden side og ventede, indtil bankdirektøren så ud til at være i bedre humør.

Efter Alstrups meddelelse gik banken i gang med at forberede direktørskiftet. Den 18. marts vedtog man - d.v.s. landboaktionærerne, som var de eneste, der havde stemmeret ved vedtægtsændringer! - at byboere fremover kunne indvælges i bankrådet. På årets ordinære generalforsamling indvalgte tre skibonitter i bankrådet.

Direktør Christian Werner

Næste skridt blev at ansætte en uddannet bankmand som administrerende direktør. Banken ansatte den meget erfarne sparekassebogholder Christian Werner fra Ringsted fra den 1. august 1912 som direktør og kasserer.

Werner blev født den 8. november 1859. Hans far, fabrikant F. Werner, var indvandret fra Sachsen. Christian Werner kom i lære i Aarhus Privatbank. Efter læretiden var han ansat som bogholder i Skive i tre år. I 1888-1890 var han i udlandet for at videreudanne sig. I 1890 blev han medstifter og forretningsfører i Banken for Ringsted og Omegn. Fra 1896 til 1905 var han direktør i Horsens Bank, som han også var medstifter af. Derefter blev han bogholder i Ringsted og Omegns Sparekasse. O. 1910 udgav han nogle omregningstabeller for sterling (britiske pund) og tyske Reichsmark, som blev standardudstyr i næsten alle danske banker.

I 1917 blev han ramt af et slagtilfælde, men kom sig så meget, at han kunne genoptage sit arbejde i banken. Ny sygdom fik han til at trække sig tilbage den 31. oktober 1923, hvor han blev efterfulgt af sin søn, Lorentz Peter Werner, som direktør. Christian Werner døde den 15. juni 1929.

Andelsbankens Skiveafdeling i Olesens Gård ca. 1920. Direktør N. Chr. Johnsen står mellem de to vinduer. Lokalerne blev brugt af tre banker. Skive Bank havde kontor her, indtil banken byggede sin egen bygning i 1912, og mens Salling Bank i 1929 udvidede bygningen i Frederiksgade, flyttede banken midlertidigt ind i Andelsbankens tidligere lokaler.

Banken bygger til

Christian Werner fungerede kun som kasserer et par måneder, så blev embedet besat med bankens bogholder. I februar 1913 meddelte Werner til bestyrelsen, at kassereren var rejst til Amerika og ikke ville vende til tilbage! Kassererstillingen blev derefter overdraget til den hidtidige bogholder, P. H. Schou. Hans stilling fik bankassistent Lorentz Peter Werner, Ringsted, søn af bankdirektør Chr. Werner.

Kort efter sin ansættelse foreslog direktør Werner, at bankens lokaler blev udvidet. Der blev hurtigt enighed om at bygge en etage på banken. Banken overlod ombygningen til Skives store, gamle bygmester Lars Jensen, der havde tegnet mange markante bygninger i Skive, bl.a. skolen i Asylgade (1907). Der var fart på byggeriet: Allerede tre dage efter, at bankrådet havde godkendt planerne, kunne man beslutte, hvem der skulle have hovedentrepriserne!

Efter ombygningen fremtrådte banken med kvaderpudset murværk i stueetagen og røde mursten på første sal. Banken fyldte det meste af stueetagen, mens direktør Werner fik bolig på første sal.

Christian Werner, administrerende direktør i Salling Bank 1912-1923.

De første krigsår

I 1911 forlangte staten, at bankens aktiekapital og reserver skulle være mindst 10% af de samlede indskud i banken. For at leve op til kravet, måtte banken i foråret 1914 udvide aktiekapitalen med endnu 100.000 kr. Man vedtog at forkæle aktionærerne: De kunne tegne de nye aktier til kurs 105. Hvis der blev aktier tilovers, skulle de sælges i fri handel til kurs 150.

Det viste sig hurtigt, at aktieudvidelsen kom i rette tid. Efter udbruddet af Første Verdenskrig blev der tjent store penge i landbrug og industri p.g.a. stigende priser på snart sagt alt. Efterhånden som varemanglen og rationeringen af vigtige fødevarer, brændsel m.m. gjorde det sværere at bruge penge, steg indlånene i banken stærkt. Få år efter var indlånene så store, at aktiekapitalen måtte fordobles!